

Lastenkirjainstituutin toimintakertomus 2016

Tiivistelmä

1. Yleiskatsaus

Vuonna 2016 Lastenkirjainstituutin toiminnassa näkyivät vahvasti uuden strategian asettamat arvot: rohkeus, avoimuus ja asiantuntijuus.

Vuoden aikana:

- Lastenkirjainstituutin noin 2 500 lastenkirjan kuvitusoriginaalin kokoelma luetteloitiin ja kuvattiin Muusa-kokoelmanhallintajärjestelmään kokonaisuudessaan.
- Nordic E-Stories -seminaari ja Kid E-Lit -näyttely tarjosivat tietoa lastenkirjallisuuden sähköistymisestä Pohjoismaissa.
- Lastenkirjallisuus ilmiölähtöisen oppimisen tukena -hanke käynnisti yhteistyön opettajakoulutuslaitosten kanssa.
- Lastenkirjainstituutin uudet kotisivut avattiin.
- Asiantuntijaverkoston toiminta aktivoitiin ja kotisivuille perustettiin Löydä asiantuntija -hakupalvelu.

2. Tiedotus ja viestintä

Lastenkirjainstituutti välitti koko vuoden ajan tietoa sekä omista että yhteistyökumppaneiden tapahtumista sekä alan uutisista myös sosiaalisessa mediassa Facebook- ja Twitter-tileillään.

Lastenkirjainstituutin viestintäkanavat:

- kotisivut (www.lastenkirjainstituutti.fi)
- sosiaalinen media (Facebook, Twitter @LKInstituutti)
- Onnimanni-lehti neljä kertaa vuodessa
- tiedotuslistat (jäsenet ja sidosryhmät, tutkijaverkosto, tiedotusvälineet).

3. Kirjasto

Lastenkirjainstituutin kirjastossa jatkettiin vuoden 2016 aikana työskentelyä vuosille 2013–2017 laaditun kirjastostrategian asettamien tavoitteiden mukaisesti: hyllytilaa vapautettiin kaksoiskappaleita poistamalla ja kokoelmaa siirrettiin takautuvasti *Onnet*-tietokantaan. Työn mahdollistamiseksi kirjastoon palkattiin työllistämistuella osa-aikainen työntekijä yhteensä seitsemän kuukauden ajaksi ja kirjastoalan harjoittelija viiden kuukauden ajaksi.

Vuoden aikana kirjakokoelmaan ostettiin tai saatiin lahjoituksina ja vaihtoina yhteensä 1 711 kirjaa, mistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta oli 1 655 nidettä ja tutkimuskirjallisuutta 56 nidettä. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden hankinta perustui kustantajien lahjoituksiin. Vuoden aikana arvioitiin Kansalliskirjaston kanssa käynnistettyä yhteistyötä, jonka avulla ISBN-tarkistuskappaleita on välitetty kirjastoon.

Kirjakokoelmaa tehtiin tunnetuksi suurelle yleisölle markkinoimalla kirjanäyttelyitä ja järjestämällä edeltävän vuoden kirjoja esittelevä Kirjakori-näyttely huhtikuussa. Kirjaston verkkosivut uudistuivat kotisivu-uudistuksen yhteydessä ja muun muassa Onnet-tietokannan saavutettavuutta parannettiin.

4. Asiantuntijatoiminta

Keväällä 2016 Lastenkirjainstituutti kutsui koolle lasten- ja nuortenkirjallisuuden tutkijat suunnittelemaan verkoston tulevia toimintatapoja. Syksyllä 2016 Lastenkirjainstituutin uusille kotisivuille avattiin Löydä asiantuntija -hakupalvelu.

Vuoden teemana oli lastenkirjallisuuden sähköistyminen. Aihetta käsiteltiin monitahoisesti kansainvälisessä Nordic E-Stories -seminaarissa, joka järjestettiin 7. –8.11. pääkirjasto Metson uudessa luentosalissa. Seminaariin osallistui noin sata alan asiantuntijaa ja se keräsi paljon positiivista palautetta. Seminaarin kansainväliset puheenvuorot julkaistiin jälkikäteen videotallenteena Lastenkirjainstituutin kotisivuilla. Lastenkirjainstituutin toiminnanjohtaja toimi huhtikuusta 2016 lähtien pohjoismaisen Kid E-Lit -verkoston johtajana.

Vuoden aikana käynnistettiin valtakunnallinen yhteistyö opettajakoulutuslaitosten kanssa. Tavoitteena on sisällyttää lastenkirjallisuus entistä tiiviimmin luokanopettajien arkeen ja kehittää uudenlaisia tapoja hyödyntää lastenkirjallisuutta eri oppiaineissa. Työskentely käynnistyi konkreettisesti Tiina ja Antti Herlinin säätiön rahoittamassa Lastenkirjallisuus ilmiölähtöisen opetuksen tukena -hankkeessa. Tampereen yliopiston opettajakoulutuksen yksikkö osallistui pilottihankkeeseen, jonka aikana opettajaopiskelijat tutustuivat uuteen lastenkirjallisuuteen ja loivat erilaisia oppituntikonaisuuksia lastenkirjallisuuteen pohjautuen. Lastenkirjainstituutin uusille kotisivuille luotiin materiaalipankki, jonne on jatkossa tavoitteena kerätä valtakunnallisesti opiskelijoiden tuottamia materiaaleja ilmiölähtöisen oppimisen tueksi.

Lastenkirjainstituutin Kirjakori-näyttelyn yhteydessä huhtikuussa julkaistiin Kirjakori-tilastot ja analyysi vuonna 2015 julkaistusta lasten- ja nuortenkirjallisuudesta ja alan kehityksestä.

Vuoden aikana toiminnanjohtaja osallistui viikoittain yhteistyössä Lukukeskuksen kanssa koordinoitavan Suomi 100 Suuri lukuseikkailu -juhluvuoden suunnitteluun.

5. Lastenkirjataiteen kokoelma

Vuoden 2016 aikana Lastenkirjainstituutin lastenkirjataiteen kokoelman 2 500 originaalia järjestettiin, kuvattiin Tampereen taidemuseolla ja luetteloiitiin Muusa-kokoelmanhallinta-järjestelmään. Projektiin palkattiin kuuden kuukauden ajaksi arkistoamanuenssi. Projekti toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön apurahalla ja sen avulla koko kokoelma kuvineen on nyt digitaalisesti tallennettu ja asiasanoitettu.

Lastenkirjainstituutin lainattavien kuvitusnäyttelyiden sarja sai lisäyksen, kun Maija-Kaarina Nenosen kuvitusoriginaaleista koottiin Tiina Tonttutyttö ja 40-luvun moderni kuvakirja -näyttely.

6. Onnimanni ja julkaisuhankkeet

Lastenkirjainstituutin jäsenlehti Onnimanni ilmestyi vuoden aikana neljänä nelivärisenä numerona. Lehden sisällöt palvelivat monipuolisesti lastenkirjallisuudesta kiinnostuneita ja sen parissa työskenteleviä. *Onnimannissa* arvioitiin vuoden aikana noin 10 % Suomessa julkaistuista lasten- ja nuortenkirjoista. Lehden keskeisiä teemoja olivat muun muassa monikulttuurisuus, fantasia, tietokirjat ja lastenkirjallisuuden sähköistyminen. Opettajille suunnattu *Lukutikku*-palsta palveli erityisesti kasvatusalan ammattilaisia.

Maija-Kaarina Nenosen kuvituksia julkaistiin kuusiosaisena taidekorttisarjana.

7. Yleisötilaisuudet

Lastenkirjainstituutin vuoden 2016 suurin ponnistus oli pohjoismaisia lastenkirjasovelluksia esittelevän Kid E-Lit -näyttelyn Suomen kiertue. Näyttely järjestettiin syyskuussa Helsingissä Töölön kirjastossa, lokakuussa Jyväskylän pääkirjastossa ja marraskuussa Tampereen pääkirjasto Metsossa. Näyttelyn teemoja syvensi kansainvälinen Nordic E-Stories -seminaari marraskuussa. Kirjakori-näyttely esitteli vuoden 2015 lasten- ja nuortenkirjasadon insituutissa huhtikuussa.

Lastenkirjainstituutti koordinoi yhteistyössä Sanataideyhdistys Yöstäjän kanssa *Kirjalitta* -lastenkirja- ja sanataidefestivaalia, joka järjestettiin Tampereella ja sosiaalisessa mediassa 7. – 13.11.

Lasten ja nuorten ääntä nostettiin esiin lasten kirjallisuuspiirissä, jonka nimi muutettiin syksyllä nuorten kirjallisuuspiiriksi. Samalla ryhmä siirrettiin hallinnollisesti Tampereen työväenopiston alaisuuteen.

Lastenkirjainstituutti osallistui myös maaliskuussa järjestetyn Tampere kuplii -sarjakuvafestivaalin ohjelmaan järjestämällä nuorten sarjakuvapiirtäjien Emmi Niemisen ja Aleks Siirtolan näyttelyn ja keskustelutilaisuuden. Lastenkirjainstituutti osallistui myös heinäkuussa järjestetyn Finncon-tapahtuman ohjelmaan.

Lastenkirjainstituutti oli mukana esittelemässä toimintaansa myös erilaisissa kulttuurialan tapahtumissa, kuten Tampereen kulttuuripalveluiden järjestämällä Kulttuuritorilla, Sastamalan vanhan kirjallisuuden päivillä sekä Turun kirjamesuilla.

8. Palkinnot

Lastenkirjainstituutti on mukana kansainvälisen ALMA-palkinnon (The Astrid Lindgren Memorial Award) taustatyöskentelyssä ja ehdotti yhdessä Suomen kirjastoseuran kanssa palkinnon saajaksi kuvittaja Kristiina Louhea sekä kirjailija Timo Parvelaa.

Lastenkirjainstituutin oma Onnimanni-palkinto jaettiin toukokuussa Lastenkirjafestivaali Kirjahyrrässä lastenohjelma Pikku Kakkoselle. Palkinto myönnetään vuosittain lasten- ja nuortenkirjallisuutta edistäneelle taholle.

Lastenkirjainstituutti järjesti syksyllä yhteistyössä Lasten Tampere ry:n kanssa Lauri Viita -aiheisen runokilpailun 12–19 -vuotiaille pirkanmaalaisille.

9. Kansainvälinen toiminta

Lastenkirjainstituutin toiminnanjohtaja jatkoi työskentelyä pohjoismaisessa lastenkirjallisuuden sähköistymistä kartoittavassa Kid E-Lit -verkostossa ja valittiin verkoston johtoon huhtikuussa Aarhusissa järjestetyssä tapaamisessa.

Lastenkirjainstituutti järjesti syyskuussa risteilyn Tukholmaan henkilökunnalle, hallitukselle ja jäsenistölle. Matkan aikana järjestettiin ohjelmaa sekä laivalla että Tukholmassa.

10. Kannatusyhdistys, hallinto ja henkilökunta

Instituuttia ylläpitävän kannatusyhdistyksen hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja 15 jäsentä, jotka edustavat monipuolisesti lastenkirjallisuuden asiantuntijatahoja. Hallituksen puheenjohtajana toimii kirjailija Johanna Hulkko.

Kannatusyhdistyksessä oli 424 jäsentä joulukuun 2016 lopussa. Jäsenille järjestettiin jäsenristeily ja esimerkiksi syksyn seminaarista tarjottiin merkittävä alennus.

Lastenkirjainstituutin toiminnanjohtaja Paula Halkola ilmoitti syyskuussa siirtyvänsä keväällä 2017 toisiin tehtäviin. Instituutille haettiin avoimessa haussa uutta toiminnanjohtajaa. Hallitus valitsi 13.12. järjestetyssä kokouksessa Lastenkirjainstituutin uudeksi toiminnanjohtajaksi FM, KM Kaisa Laaksosen.

Lastenkirjainstituutissa oli vuoden aikana kolme vakituista työntekijää: toiminnanjohtaja, kirjastonhoitaja ja toimistos sihteeri. Tämän lisäksi kirjastossa työskenteli seitsemän kuukauden ajan kirjastos sihteeri työllistämistuella (65 % normaalityöajasta) ja viiden kuukauden ajan kirjastoalan harjoittelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Lastenkirjataiteen kokoelmaa luetteloimassa oli kuuden kuukauden ajan täyspäiväinen arkistoamanuenssi. Pohjoismaiden kulttuurirahaston, Suomen kulttuurirahaston ja Herlinin säätiön rahoittamilla hankkeilla oli hankekoordinaattori yhteensä kahdeksan kuukauden ajan. Lisäksi instituutissa harjoitteli graafisen alan opiskelija Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta. Onnimanni-lehdessä työskentelivät tuntipalkkaisina päätoimittaja sekä toimittaja.

11. Tilat, kalusto ja laitteet

Lastenkirjainstituutin noin 540 neliömetrin tilat eivät mahdollista enää kirjakokoelman pitkäjänteistä kasvua, joten Lastenkirjainstituutille etsitään uusia toimitiloja. Lastenkirjainstituutin hallituksen jäsenistä ja henkilökunnasta koostuva tilatyöryhmä käynnisti Tampereen kaupungin kanssa neuvottelut tilakysymyksen ratkaisemiseksi.

12. Talous

Lastenkirjainstituutin päärahoittajia ovat opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja Tampereen kaupunki, joiden toiminta-avustukset kattoivat Lastenkirjainstituutin perustoiminnan. Onnimanni-

lehden julkaisemiseen saatiin kulttuurilehtitukea.

Lastenkirjainstituutti sai vuoden aikana merkittävän ja poikkeuksellisen määrän kohdeavustuksia ja apurahoja. Pohjoismaiden kulttuurirahasto ja Suomen kulttuurirahasto tukivat vahvasti kansainvälisen Nordic E-Stories -seminaarin ja yhteispohjoismaisten Kid E-Lit -näyttelykiertueiden järjestämistä. Pienempi apuraha saatiin myös Tanskan kulttuurirahastolta. Tiina ja Antti Herlinin säätiön avustus mahdollisti Lastenkirjallisuus ilmiölähtöisen oppimisen tukena -hankkeen toteuttamisen. Lisäksi hankerahoja saatiin vuodelle 2017 suuntautuvaan toimintaan.